

Нам'ятайте
про
Україну!

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(212) 227-4125
з Нью-Йорку
УНСоюз (201) 451-2200
з Нью-Йорку (212) 227-5250

PIK LXXXVIII. Ч. 10.

ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬЮ-Йорк, П'ЯТНИЦЯ, 16-го СІЧНЯ 1981

ЦЕНТІВ 25 CENTS

JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 16, 1981

No. 10. VOL. LXXXVIII.

У Нью-Йорку відзначать

Січневі роковини

Нью-Йорк, 16 січня. (В. Л.-ж.). Завершивши в основному підготовку до посиленої збірки Народного Фонду УККА і бенкетом та великою мистецькою програмою 75-річчя українського зорганізованого життя на терені Метрополітального Нью-Йорку, Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій спільно з громадською приготується до урочистого відзначення річниці державної Самостійності і Соборності України.

Як і в минулих роках, цьогорічні святкування вирішено провести у трьох фазах. Пороблено заходи, щоб губернатор нью-йоркського штату Гю Кері і посади міста Едвард Кач підписали і проголосили 22 січня Днем Української Державності у присутності представників зорганізованої громади, зокрема молодечих організацій; другою фазою будуть спільні молитви українських громад на окремих Богослужбах у парафіях, які відправлятимуться в наміренні українського народу і за відзначення самостійності й соборності в Україні. Така Служба Божа в церкві св. Юра в Нью-Йорку відправлятиметься у неділю, 25-го січня ц.р., о год. 12-й дня; третьою фазою буде святкова академія, яка цим разом відбудуватиметься у неділю, 1-го лютого, в приміщенні Стайвезант гайскул при 15-й вулиці між 1 і 2 авеню. Святкову промову на цій академії виголосить ред. Ярослав

Сиракюзська газета написала про виступ Слави Стецько

Сиракюз, Н.Й. — Сиракюзська газета "Сиракюз Геральд-Джорнал" помістила у числі з 1-го січня ц.р. довшу статтю про перебування і виступи мгр Слави Стецько, керівника бюро ЦК АБН і головного редактора англomовного журналу "АБН Кореспондент", на підставі переданого з нею інтерв'ю помістивши при тому також фотографію С.Стецько. Розмову перевела Джин Ровелл-Льюїс, яка переповідаючи розмову з гостю і цитуючи її слова, що Україна, Литва, Естонія й інші поневолені Москвою країни є найкращими і найвірнішими союзниками З'єднаних Штатів Америки, назвала чомусь С.Стецько "відомою у міжнародному світі українською дисиденткою".

Слава Стецько, — пише у своїй інформації названа кореспондентка, — прибула до Сиракюзу, щоб тут стрінувшись з українською громадою і виголосити політичну доповідь про значення міжнародної конференції для справ безпеки і співробітництва та ролі АБН в Мадриді. Крім того вона планує інформувати американців не тільки про Мадрид і потоптання людських прав в Советському Союзі, але також про теперішній стан в поневолених країнах і українських політичних в'язнів, які у великому числі перебувають в численних советських в'язницях, концитаборах іспіхатричних заведеннях.

Під час інтерв'ю, — інформувє в дальшому названа газета, — відомо політична діячка в еміграції, що поневолені народи в СССР є у принципі прозахідно і проамерикансько наставлені вони, ці народи, ніколи не будуть захищати Росії у випадку війни. Вона детально розповіла про існування ненависті поневолених народів до їхніх поневолювачів. "Росія", — сказала С.Стецько, — намагається проковтнути поневолені нею народи, використати їхні матеріальні добрища". Про Україну гостя сказала, що "наша нація була незалеж-

ною, але вона стала жертвою російського імперіалізму".

В розмові з кореспондентом С.Стецько порушила також дуже актуальну тепер справу советської інвазії на Афганістан і значення афганського спротиву, який на думку афганських членів руху спротиву, закінчиться перемогою афганського народу над наїзниками. Кількома словами С.Стецько поінформувала читачів про ОУН і АБН, очолювані Ярославом Стецьком, їхню працю і боротьбу; зайняла становище до події в Польщі та порушила цілий ряд інших проблем тісно пов'язаних з боротьбою українського й інших поневолених народів за свою незалежність. На закінчення С.Стецько підкреслила, що "ми не потребуємо зброї, не вимагаємо, щоб за нашу волю вмирили американські воїни, ми потребуємо тільки нагоди говорити і проповідувати наші ідеї, які доходили б до всіх проірашних населення, щоб народи були усвідомлені і чули на ті події, які проходять сьогодні в середині Советського Союзу" — закінчила свою розмову С.Стецько з кореспондентом. Деякі доповнення давав також присутній на розмові Зенон Карпінш, місцевий активіст.

КОНЦЕРТ КОЛЯДОК І ШЕДРІВОК В ІРВІНГТОНІ

Ірвінгтон, Н. Дж. — Заходима української православної парафії св. Тройи при 836 Лайонс авеню, тут в неділю, 18-го січня ц.р., після Богослуження о год. 12:30 по полудні відбудеться різдвяний концерт колядок і шедрівок у виконанні церковного хору під диригентурою інж. Д. Олійника. Богослуження відправитиме протоієрей Сергій Непір в сослуженні о. прот. Володимира Поліщука. Після концерту в цій же залі відбудеться різдвяна зустріч парафії і гостей. Організатори — отець настоятель і Парафіальна рада цю запрошують до участі.

Офензива партизан в Ель Сальвадорі викликає жертви

Сан Сальвадор, Ель Сальвадор. — В різних околицях Ель Сальвадору партизани розпочали офензиву, яка викликає жертви головно серед цивільного населення. Закладані партизанами міни по дорогах і в різних будинках вбивають, або ранять непричасних до політичної боротьби людей. Жертвою такої міни впало двоє американських і один південноафриканський журналіст.

Американський репортер тижневика "Ньюсвік" Джон Гогленд і фоторепортерка того тижневика Сузанн Майсєлас та Існ Мейтс, громадянин Південноафриканської республіки, репортер лондонського телебачення, наїхали своїм авто на міну на головній дорозі до столиці у відстані 19 миль від неї. Всі троє зазнали поважних поранень.

Президент Ель Сальвадору Хосе Дуарте заявив, що не зважаючи на зусилля

партизанських відділів, уряд і його військове командування має загальну ситуацію під повною контролею. Для успішного ведення боротьби з ворохобниками уряд завіз воєнний стан і поліційні години, в яких не можна появлятися на публічних місцях. Поважним ударом проти уряду і його військ були виступи двох вищих старшин, які перейшли на бік повстанців і потягли за собою частину своїх воєнків. Після переходу підполковника Рікардо Бруно Наварретта з 60 воєнками на бік партизан на будівлях другого по величині міста, Санта Ана, декілька годин посилали партизанські прапори. Однак в скорому часі сконцентровані урядові відділи привернули порядок. Партизани опустили місто й намагалися заблюкувати дороги до нього, але й це їм вдалося тільки на короткий час. Зате в терені бої тривають далі.

Відбудеться багатотнічний показ у Вашингтоні

Вашігтон, Д.К. — Крайовий Інавгураційний комітет, як свій вклад до інавгурації Рональда Регена на президента, а Джорджа Буша на віцепрезидента, спонсорує Багатотнічний показ культури, який відбудуватиметься тут у понеділок, 19-го січня, по полудні й увечері. Віддання пошани американській спадщині відбудуватиметься від 4-ої до 10-ої год. ввечері того ж дня у вестибюлі будинку Служби Здоров'я і Обслугову Населення при 200 Індепенденс авеню, південний захід.

Під час виставки, участь у якій беруть понад 30 національних груп, виступатимуть різні національні групи зі своїми оркестрами. Крім того, будуть вистав-

лені зразки мистецтва і традиційних народних ручних робіт окремих національностей. Для завершення "салюту багатій спадщині Америки" гості частуватимуться національними стравами та інтернаціональними винами.

Кількість квитків обмежена, тому слід наперед замовляти їх, телефонуючи — (202) 382-8077. Ціна квитків — 15 доларів від особи, вступ для дітей, молодших 12 років, вільний.

Музикант, танцювальним групам й іншим зацікавленим в участі у цьому показі, слід якнайкорше телефонувати на це ж саме число. Стрій убрання — неформальний, побажаний народний стрій.

У світі

КОНФЕРЕНЦІЯ У ЖЕНЕВІ в справі Намібії — Південно-західній Африки — не дала бажаних успіхів. Представник Південно-африканської республіки заявив, що його уряд того плану не приймає, бо він нереальний і передчасний: йшлося про завершення зброї між лівими партизанами, підтримуваними Советським Союзом і шокеланими в Анголі кубинським експедиційним корпусом, та правлінням Намібії, яке підтримує Південна Африка. Наслідком того ціла конференція скінчиться неуспіхом, якщо сторони не змінять своєї позиції, на що не заноситься. Після невдачі цієї конференції керівництво партизанської боротьби, яке органи ОН визнали єдиним дійсним представництвом Намібії, звернувся із цією справою до ОН, а в першу чергу, до Ради Безпеки ОН з вимогою проголошення санкцій проти Південної Африки та теперішньої адміністрації в Намібії. Дотепер уряд ЗСА, очолений президентом Джиммі Картером, наставляв на Південну Африку, щоб вона поступилася, а новий уряд Рональда Регена, який перебрє владу 20-го січня, займе іншу поставу.

УРЯД НОРВЕГІЇ подав на розгляд парламенту справу магазинування на терені Норвегії зброї для диспозиції американського Корпусу морської піхоти, коли б заіснувала потреба його інтервенції в тому обширі. Проти того дуже гостро виступив Советський Союз, який не лише намагався переконати норвежський уряд в нецільності того, але навіть пробував застрашувати. Однак всі ті заходи ні до чого не довели. Міністер закордонних справ Норвегії Кнут Фриделенд поінформовав про всі советські заходи й це тільки приспільшило прийняття парламентом закону про дозвіл таку зброю магазинувати.

НА ТЕРЕНІ АВСТРАЛІЇ від якогось часу мають місце події, яких раніше не було. Партизна боротьба починає прибирати закреску персональних боїв, передвирбача кампанія породжує різні прикриї конфлікти. Останнім часом почали на терені того континенту множитися випадки тероризму. Невідомі люди підложили серію бомб в краніях Вулворта. Бомблення це було, сполучене з погрозами й намаганнями злочинців дістати викуп. Вікні поліції вдалося схопити одного з членів банди в часі, коли він підбрав залишений викуп у порті міста Сіднею. Поліція сподіється, що при допомозі арештованого вона зможе відкрити цілу банду, а зокрема її керівника.

УРЯД ЗСА вирішив відновити допомогу урядові Ель Сальвадору, який веде боротьбу з партизанами. Політичне керівництво партизан складається з різних лівих і демократичних груп, але перевага в ньому по боці крайнолівої. У випадку перемоги ліві й комуністичні елементи матимуть усі дані для того, щоб переконати державне керівництво у своїй руки. Хоч заповідана генеральна офензива партизан не принесла сподіваних ними успіхів, ані не захитала уряд, але сили їхні ще не знищені, і вони можуть і надалі загрожувати урядові. Тим більше, що вони дістають збільшену допомогу від Куби Кастра та від советців. Останні бойові дії партизан виявили, що вони розпоряжаються наймодернішою советською зброєю та в достатній кількості.

ІРАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ЗРОБИВ ПЕРШИЙ КРОК

Тегран, Іран. — Після зложення заяви так званою Радою охоронців, яка складається зі знавців Корану і приписів ісламського права, що внесенний урядом закон про арбітраж в спірних справах, які можуть виникнути з договору про звільнення закладників не суперечить основним ісламським приписам, парламент схвалив цей закон. В цей спосіб зроблено перший конкретний крок в напрямі звільнення протизаконно притримуваних американських закладників.

Бажаючи за всяку ціну створити враження, що захоплення закладників, а тепер їхнє звільнення це велика перемога ісламської революції, міністер ексекютивних справ Бегзат Набаві пояснив це так: "Закладники є, як овоч, з якого ми витиснули увесь сік, а тепер нехай вони ідуть". На думку американських дипломатів, які мали відношення до справи звільнення закладників, левче чи є можливість, щоб вони були звільнені перед перебранням влади новим Президентом та його урядом. Проволока цієї справи може створити нові труднощі після приходу нової влади. Президент-елект Рональд Реген не одразу заявив, що після перебрання влади він матиме право внести зміни в процедуру та в домовлені точки.

В Америці

ПІВНІЧНО-СХІДНІ СТЕЙТИ скоро переживатимуть водняну кризу, бо резервуари показують катастрофічне зниження води, а виглядає на поповнення немає. Великі збірники в Делавері, Кетскіл і Кротон, які доставляють воду до Нью-Йорку на дві третини порожні. До першого червня, коли розпочинається сезон і населення потребує більше води, потрібно заповнити резервуари. Щоб це сталося потрібно прийняти: 60 дощевих днів, або більше снігових опадів і очевидно строгого щадження води населенням. У зв'язку з цим газети й інші засоби масової інформації сильно критикують керівників міського управління Нью-Йорку, які дозволили собі на люкеусі і з міських проводів випустити кількості тисяч галлонів води для того, щоб в Центральному парку спорядити сніжне покривало для лещетарських аматорів. Посадник Едвард Кач і стейти, яким загрожє водняна криза, вже почали розпрацьовувати плани раціонування води, якщо ситуація не поправиться.

НИЗЬКА ТЕМПЕРАТУРА ПОВІТРЯ на Флориді, яка часто доходила до рекордних градусів морозу в останні дні, знищила урожай цитрусових плодів і городини принаймні на 20 відсотків, цим спричинивши досить поважну турботу для продуктивних цих сільськогосподарських продуктів і городини є другою галуззю в господарстві стейту Флориди, відразу після курортно-відпочинкової, з якої він має найбільші прибутки.

ПОВОРОТ БОХ КАРТЕРІВ назад до спокійного патріархального життя в Джорджі-стейті, далеко від політики Капітолу, викликає деякі передбачення й "ворожіння" про майбутнє цього славного президентського подружжя. Дехто вважає, що незвичайно, успішна на політичних форумах Розалін Картер буде старатися про губернаторське місце у своєму стейті вже в найближчих виборах.

ПОЛІЦІЯ В НЬЮ-Йорку даватиме лекції-інструкції ньюйоркським церквам і синагогам, як оборонятися проти грабунків святинь, які тепер дуже часто мають місце тут. Кримінальні елементи полюють за срібними й золотими речами, з яких зроблені чи то прикраси до церкви чи то інші церковні речі. Грабнижники потім продають ці речі, які бувають дуже коштовні не тільки місткістю дорогоцінного металю, але й самі по собі є високомистецькими предметами, перепродувачам крадених золотих речей, які, платячи за пограбоване жалюгідні копійки цим злочинцям, самі казково багатіють. Проти цих останніх американське суспільство безсиле, бо їх не можна вловити, ані вловивши, — довести провини.

НАМАГАННЯ ГЕНРІ КІССІНДЖЕРА вийти знову на кін активної політики в ЗСА, чого прагнуть численні його прибічники й адоратори, стримують впливові кола консервативних республіканців навколо Президента-електа, дораджуючи Регенові не призначати Кіссінджера на жодне помітне офіційне місце в новій Адміністрації. Не знати, що зробить новий Президент-елект, який через це опинився поміж "молотом і ковалдом". Прихильна ж надто до Кіссінджера американська преса намагається пояснювати мотиви цих критиків Кіссінджера тим, що вони "бояться" його премудрості й інших "геніальних талантів". А дехто інший вважає, що, раз пустивши Кіссінджера в коло офіційних політиків в новій Адміністрації, не легко буде його контролювати ані його в потребі позбутися, бо може повторитися подібна історія, як з попереднім Державним секретарем Вільямом П. Роджерсом, якого Кіссінджер "висадив з сидла" безцеремонно. Як пригадуємо, Вільям П. Роджерс був Державним секретарем в роках 1969-1973.

СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ ХЛОПЦІВ, які студіюють в советах, кожний п'ятий одружується з советською дівчиною, яка звичайно тоді хоче виїхати до ЗСА з советського "раю". Шлюбні поміж американцями а советськими хлопцями трапляються значно рідше.

МИКОЛА РУДЕНКО ВЕДЕ БЕЗТЕРМІНОВУ ГОЛОДІВКУ

Нью-Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — Надійшла вістка, що Микола Руденко, голова і засновник Української Гельсінкської групи, який перебував в Мордовському концитаборі, проголосив 19-го грудня м.р. безтермінову голодівку як протест проти примусу виходити на роботу, до чого не зобов'язані ті в'язні, які, подібно до нього, є інвалідами другої групи. Намагання таборової адміністрації змусити Руденка виходити на роботу є одним із засобів репресій, що й стосують у відношенні до Руденка як одного з видатних діячів українського правозахисного руху.

Микола Руденко

Як відомо, Микола Руденко разом із дев'ятьма українськими патріотами, заснував 9-го листопада 1976 року Українську громадську групу сприяння виконанню Гельсінкських угод. Ця група стала найчисельнішою серед інших подібних груп народів СССР, включно з московською, але водночас українці зазнали найважчого погрому. 5-го лютого 1977 року

Вміжчасі події на фронті не розвиваються успішно для Ірану після невдалої офензиви. До Багдаду прибув Ойольф Пальме, репрезентант Об'єднаних Націй і посередник для осягнення перемир'я між воюючими Іраком і Іраном. Дотепер він не мав ніяких успіхів у своїх заходах. Загальною побоюються, що так само буде й тепер.

Москва затримує фільмового актора

Москва. — Савелій Крамаров, комік і актор та головний герой численних советських гумористичних фільмів, які не сходять з екранів, головно з телебачення вже два роки намагається дістати дозвіл на виїзд до Ізраїля. Після його зголошення на виїзд влада зняла його з праці, але дозволу на виїзд не дала, мотивуючи його "попередньою працею".

Першим закидом проти Крамарова було те, що він нібито не є жидом. Батько Савелія був відомим адвокатом і його комуністи знищили в часі сталінських чисток. Коли він мав 16 років, його мати записала йому в паспорт, що він "росіянин", щоб зберегти дитину перед

переслідуваннями й насмішками. Але згідно з советським законом про національність рідше запис у метриці народження і тому советській владі прийшлося визнати жидівську національність Крамарова.

Хоч Крамарова не випускають, але советська машина вже почала пропагандистську акцію проти нього. Для захисту та для приспільнення дозволу на виїзд до Ізраїля він пішов до КГБ, щоб виснажити справу. Однак й це не помагає. Видно, що треба буде відповідної кампанії, в першу чергу міжнародної, щоб його советський уряд вивільнив, як стверджує його родич в Ізраїлі Зіновій Крамаров, який вислав йому виклик на виїзд.

Найвищий суд затвердив засуд Ментена

Гага, Голляндія. — Найвищий суд Голляндії після основного розгляду справи Пітера Ніколааса Ментена остаточно затвердив його присуд на 10 років тюрми і 50,000 доларів гривни за злочини, заподіяні в Україні в часі німецької окупації.

Ментен співпрацював з Гестапо в характері старшини в різних околицях України, а на Підкарпатті брав активну участь у розстрілах населення; більшість розстрілюваних творили жиди, хоч не бракувало й інших національностей.

Уряд Іраку зорганізував напад у Лондоні

Лондон, Англія. — У Лондоні в славному Олд Бейлі відбулася карна розправа проти Фовзі Неджада, араба з Кузістану (Арабістану), Персія, за участь у збройному нападі на іранську амбасаду та вбивство двох іранських працівників цієї амбасад.

Підсудний Неджад признався до вини й вичерпно подав, як прийшло до того нападу. Завербували його співробітники іранського уряду разом з п'ятьма іншими й перевезли на вишкіл до Іраку. Після вишколу їм дали доручення напасти на іранську амбасаду, запевнивши, що з боку англійської поліції не буде ніякої протидії. Перед відлетом до Лондону напасники зустрілися із високим представником іранського уряду, який дав їм останні доручення.

ВИСТАВКА СТАРОВИНИ

Нью-Йорк, Н.Й. — В неділю, 18-го січня ц.р., о год. 12-й дня відбудеться відкриття виставки старовини у студії Шонк-Русача при 13 Схід 7-ма вулиця (між 2 і 3 авеню). Виставлені будуть: ікони, хрести, дукати та багато інших античних речей. Виставка буде тривати до 25-го січня. Вступ за добровільними датками. Кава та інші напитки.

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper (SECD 530-420) published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Статті, дописи, підписані авторами, не несуть відповідальності за зміст. Редакція застерігає собі право в потрібні виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата на рік — \$30.00, на півроку — \$16.00, на 3 місяці — \$9.00. Для членів УНСОЮзу 65% мис. За кожну зміну адреси — \$0.50. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ювілей української „Альма Матер“

У цьому місяці, в лютому 1981 року, Український Вільний Університет у Мюнхені відзначає своє 60-річчя. Своєю славою, своїми заслугами для української науки, своїм добрим ім'ям серед чужинців і своєю роллю в сучасному українському науковому світі Український Вільний Університет заслуговує в цілій повноті не тільки на газетну згадку і привітання, але й на вдячне, добре слово від цілої української громади у діаспорі. І саме тепер, коли українська наука в Україні опинилася під цензурою КГБ, саме тепер, коли в Україні буквально немає ні одного наукового журналу українською мовою — слід прикласти особливу увагу Українському Вільному Університетові, який вже 60 років, інколи серед трудних і складних умовин, достойно виконує свою високу місію: бути вільною і ні від кого незалежною українською високою школою та ділити свою діяльність між навчальною і науковою, — виховувати кадри високоосвічених мужчин і жінок та водночас давати публічні лекції на високому науковому рівні й видавати наукові твори.

Початок історії сягає ініціативи, що зродилася 60 років тому серед гурту українських учених у Відні. Але ще того самого року Український Вільний Університет перенісся до Праги: це була доба світлого покровителя науки взагалі та української зокрема, президента Томи Масарика. Політичні відносини у світі спонукали УВУ перенестися до Мюнхену, де він здобув визнання від німецького міністерства освіти і пошану в німецьких наукових колах.

Першим ректором УВУ був професор Олександр Колесса, наступним — професор Станіслав Дністрянський — обидва ще з університету у Львові за австрійських часів. Між пізнішими ректорами були далі такі вчені високої класу й міжнародної мірки, як: Іван Горбачевський, Дмитро Антонович, Андрій Яковлів, Іван Борковський, Вадим Щербаківський, Іван Мірчук й інші, деякі з них вибирали кількакратно. Теперішній ректор, д-р Володимир Янів, це вже 18-ий з черги голова тієї славетної установи, теж надзвичайно для неї заслужений, можна сказати — фанатик тієї української „Альма Матер“, у яку вклав масу праці, енергії, ініціативи і — нервів.

Вороги української науки та українства взагалі не раз докладали поважних зусиль, щоб зліквідувати ту станцію, яка є їм сіллю в очах. Тим більшою пошаною вона втішається в українській громаді. І з теперішнім 60-річчям ювілеєм Українського Вільного Університету слід пошанувати йому, щоб він, доповнюваний і відомоджуваний кадрами своїх вихованців, які мають до нього глибокий сантент, проіснував так довго, аж поки в Україні настануть умовини для вільного і ні від кого незалежного розвитку українського високого шкільництва й української науки, і щоб і тоді Український Вільний Університет був клейнодом, що ним може чванитися уся українська вільна громада.

4. „Семафори Визвольного Фронт“

Криза в УККА, але при чому тут якіс семафори, запитає читач. Хто сьогодні говорить про семафори, хто звертає увагу на якіс знаки на запущених, забутих залізничних шляхах?

Доводиться, на жаль, забрати ще дещо часу і сказати і про оті „семафори“, бо про них часто говорять центральна особа кризи в УККА і один з провідних діячів Визвольного Фронт на американському терені, Ігнат Білінський. Про семафори писав він минулого року, коли оборона постанови Крайової Ради УККА з 15-го грудня 1979 року, про них забалакав він знову в тому самому значенні у зв'язку з подіями на XIII Конгресі у вже згадуваній статті „На грані громадської безвідповідальності“, у двох характеристичних ствердженнях.

Перше з них: „Тому кожного разу, коли назрівала злам в українській політичній думці на еміграції, коли відосередні сили намагалися звести українське організоване життя на політичні манівці, Визвольний Фронт вказував на шкідливі тенденції таких процесів, спрямовуючи життя спільноти на правильний шлях“. І друге ствердження з цієї статті: „Українському Конгресовому Комітетові Америки, як громадській репрезентації українців у ЗСА, припала важлива роль не тільки зберігати й розвивати різновиди надбання української спільноти в Америці, але й ставити виразні ідейні й політичні семафори на роздоріжжях збірного життя спільноти...“

Як бачимо з першого ствердження, Визвольний Фронт — це не звичайна собі політична формація, яка має свою політичну програму реалізовану з меншими чи більшими успіхами, з удачами і невдачами, з правильними рішеннями і помилками, як це нормально

Поява нової наукової праці на українську тему в західному світі, а зокрема в ЗСА на сьогодні не є вже новою, звичайною на все більше число книжок, які з'явилися в останніх десятиріччях. Українська тема давно вже стала об'єктом активного зацікавлення західних знавців СССР і східної Європи, і то незалежно від все ще наявних недомігань численного чиякісного характеру. Загальне підрозуміння виданих книжок на українську тему в англійській мові в ЗСА, Канаді і Англії за останні три десятиліття досягає вже поважного числа однієї сотні. Відрадіним явищем є також наявне поліпшення якості праць американських авторів в якості та об'єктивності.

Прикладом цього є студія д-ра Кеннет Фармера, професора політичних наук в Маркетт університеті, колишнього студента відомого науковця Джона Армстронга, автора відомої праці „Український націоналізм“. До речі, праця Фармера є поширеною і виправ-

Попрошала я Гобарт — гарний, але холодний і темпераменту, і чужою культурою, проживши в ньому два дні. Температура вночі була всього 7 градусів Цельсія хоч це був місяць лютий, тоді серпень на північній півкулі. Холодні вітри з Арктиди часто прохолоджують тасманський острів. Тож, подалася на північ.

У моїй поворотній подорожі, що проходила центральною і західною частиною острова, відвідала я такі місцевості, як: Квінсленд і Барні, ходила над озером Сант Клер і по національному парку з назвою того ж озера. Дорога з Гобарту до Квінсленду проходить вздовж великої ріки Дервент, тобто від її устя гори рікою. Ідучи туди, можна оглянути цілу гідро-електричну систему, що складається з десяти електричних станцій з приналежними до них гребенями, каналами і різними водопроводами. Ріка Дервент, в озері Сант Клер, поже-на 738 метрів понад поземом моря, а нижче спорудили 40 км. над поземом, отже цей потужний спад вповни використано на продукцію енергії для Гобарту й інших міст. Я бачила коліс гідростанцію на ріці Міссури в Північній Дакоті, але станція над Дервентом куди більша, потужніша і скомплікована — правдиве чудо техніки.

Чим далі на захід, тим більше кущових лісів, що виглядали б первісно і природно, якщо б їхнього виду тут і там не попували промислові осередки, занечиснені, задимлені випарами різних продукцій міді, цинку чи срібла,

Іван Смолий

ЩОБ БУЛО ЯСНІШЕ, ДЕ ПРИЧИНИ КРИЗИ В УККА

(За щоденником „Народна Воля“)

III

діється з усіма політичними групами в західних суспільствах. Ні, Визвольний Фронт — це якась унікальна політична група, обдарована незвичайними прикметами непомилливості і досконалої, група із якою спеціальною місією політичного watchdog'a, яка, сама непомиллива, має вказувати на помилки інших і „спрямовувати життя спільноти на правильний шлях“.

З такою глибокою вірою в свою непомилливість і в свою своєрідну місію, діяч Визвольного Фронт повів минулого року відповідні передконгресові заходи і доповідав на спинах делегатів XIII Конгресу й сам вершок української спільноти, щоб відсьогодні вказувати „правильний шлях“ не тільки своїм когортам, але усім громаді в Америці, наставляючи для неї „виразні ідейні й політичні семафори“. Коли читати оті ствердження Визвольного Фронтівського діяча, приходить мимоволі думка, що у своїх психологічних поставах непомилливості і навіть у своїй фразеології про вказування для народу правильної дороги, діяч ВФ нагадує дуже тих, хто вже понад 60 років дає про те, щоб народ не зійшов на манівці від ліній партії, тож постійно наставляє в усьому „семафори“, що там мають назву директив і постанов партії, довіши ним країну до морального зчидання і матеріальної руїни, зробивши її пострахом і притчею во язиціх серед народів світу.

Вже досить довге перебування діячів ВФронту на Заході та їхня змога обсервувати безпосередньо суспільно-політичні процеси в західних суспільствах і ме-

хайку цих процесів, із взаємними доповненнями різних політичних груп, корективами їх програм, із дією конструктивної опозиції, із свідомістю, як важко знайти правильні рішення й розв'язки багатьох питань, — повинні б були зродити в провідників ВФронт бойдїрбуку сумніву щодо їхньої майже папської непомилливості, повинні б були також злагодити і зменшити дещо їхні вождівські амбіції. Коли ж цього нема, коли, навпаки, провід ВФ прибирає все різкіший курс, тоді доведеться українській спільноті, подібно як правозахисники і дисиденти в СССР, представити і нашим стрілочникам підсумки їхньої діяльності і розкрити деякі аспекти їх непомилливості, коли вони наставляли семафори і наші громади, і куди б вони їм завели, коли б вона їх слухала.

Не будемо тут згадувати про оті семафори з часів Другої світової війни, бо їх на шастя, підмінювали і зірвали разом з пушеними в укіс німецькими поїздами повстанці УПА. Помінемо і період скитальщини та „таборових республік“, де так яскраво виявилось, як важко діячам Фронту вклатися в загальну систему організованого життя української громади, тож доводилося їм стати у „близькому відокремленні“ від решти.

Умови життя у вільних країнах Заходу, а зокрема в Америці, такому „близькому відокремленні“ вже не сприяли, але все ж схема залишилася та сама: з одного боку громада, з другого Визвольний Фронт, що і далі пробує безоглядно „спрямовувати життя спіль-

ноти на правильний шлях“ і підносить щоразу на обраному громадою шляху свій партійний семафор. Запланаувала громада велике діло — Енциклопедію Українознавства, пішли пожертви, закипіла праця. І раптом зачервонів семафор Визвольного Фронт з приводу кількох гасел, пішла акція проти Енциклопедії, бойкот збірок, зустрічей з представниками ЕУ. І блимав вперто визвольнофронтівський семафор і досі на шляху Енциклопедії Українознавства, аж поки не доведуть до того, що не буде кому докінчити епохального діла.

А чи треба згадувати про Гарвардський проєкт, про гордість нашої етнічної групи і її найбільший осяг на американській землі, так ентузіастично прийнятий нашою молоддю? Як давно міг би був він бути вже завершений, сплечений, як гарно могла б уже сьогодні розвиватися діяльність Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету із десятиком молоді наших науковців, коли б не впа на цьому шляху визвольнофронтівський партійний семафор.

Діло врятовано тільки завдяки поперттю союзової преси, в першу чергу „Свободи“ з її незабутньою збірковою кампанією „Рахунок внизи“, а далі „Народної Воли“ і інші преси, що в критичний період підтримали проєкт і оборонили його від безпідставних закидів, базованих на дрібних контрверсіях і випадкових висловлюваннях членів проєкту.

А чи треба пригадувати найчисленнішу на еміграції групі українців католиків справу Патріархату УКЦ, коли в період великих зрушень у структурі Католицької Церкви і різних нововведень на II Ватиканському Соборі, із прибуттям на Захід у славі і великій пошані мученика-

(Продовження на ст. 4)

З МОГО ВІКНА

Іванна Савицька

ВОВК МАЄ ПАНА...

— А як там ваш вовк, чи далі блукає без опіки й прихистку у голоді, — дописала до святочної картки, одна пані.

Таких запитів дістала я більше, а м'яксерсна Ді-мочка слізьми зронила з жалю за безпритульним собакою.

Отож відкиньте журбу, бо — „над сиротою Бог з калиткою“. Вовк має пана, та ще й якого!

Собака історія не все му-сить бути собачою, вона (на цей раз) є фантазійною казкою Попелюшки.

Правда, наш вовчик не танцював на балі, не губив золотого черевичка, але сподобався доброду, гарному панові, і вони удвох прожияють у теплій палаті, підіймаються до неї вікно, хоч-дять щоденно на проходи й весело вітаються із усіма старими знайомими.

У вовчика коміреч з лисичками, „срібними“ оздобами, шкіряна ливочка, і він прохажується, високо

несе свою голову, мовляв — дивіться, я вже не сам, я маю пана, і його глядити, берегтиму, бо він мій опіку-н і спаситель.

Та тут історія не кінець. Бездітне подружжя із сусідського дому зголосило охоту годувати вовчика щонай-смачнішою їжею, а в їхньому домі невільно тримати собак.

Отож наш вовчик погляд-шав, поповнів, шерсть у нього чиста та чесана, а хвостик пухнатий та пиш-ний лиш круть та верть.

А хатка його дерев'яна, пострєсна літом-якоюсь доброю душею, стоїть поро-жня, снігом біленьким присипана, наче в теплій капuzі, і тільки десь-колись злітаються тут голуби под-зюбати хлібні крушинки, бо люди в нас добрі, і крив-ди птахам немає.

Так у нас, у Джерзі Сіті, а як у вас? Казку про дівчинку Попелюшку можна примі-новати скрізь і всюди...

Спалахнула зоря...

У Різдвяний час до одного з наших читачів прийшов лист з України, а в ньому вірш, що його сьогодні друкуємо — Ред.

Спалахнула зоря,
Ожемчужився сніг —
Через зори, моря
Не видати доріг...

Люлі-люлі, дитя,
Спи, мій Синку малий,
Поки Своб життя!
Ти віддай за людей!

Чусь? Дзвонять дзвінки:
Дзін — дзільн, дзін —
дзільн...
Летом мчаться санки
В осяйну далечин...

Ти прийняв від царів
Мира-золота дар,
А вертеп — від звірів,
Мов останній злидир.

Хтось в вікно подзвонив,
Рукавом хтось майнув:
Чарів чар, диво див —
Хтось здалека прибув...

Як всіххася Ти,
Як чарівно Ти сніш!
В своїх рукавах світи
Ти, Дитино, держиш!

Хтось нас кличе в'одно
В незабутній цей край,
Де дитини ще давно
Вперше бачили рай.

...Ось приніс Серафим
Для Дитинки привіт,
А Марія над Ним,
Як ллейний той квіт...

У Вертепі святим
Божа мати кличуть
І при лоті своїм
Свого сина держить...

Чусь? Дзвонять дзвінки:
Дзін — дзільн, дзін —
дзільн...
Летом мчаться санки
В осяйну далечин.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Виставка праць Олександри Дяченко-Кочман

В п'ятницю, 17-го жовтня 1980 року, в галерії „Левів“ у Чикаго була радісна мету-шня: коло 250 осіб огляда-ли оригінальні скульптури та декоративну кераміку Олександри Дяченко-Коч-ман. Виставку відкрила Та-ня Назаревич, а після того сама мисткиня розказала докладніше про свою твор-чість.

плити й вази, різноманітні формою й розміром, пере-важно випалені процесом „раку“. Цей спосіб випалю-вання був започаткований в Японії в середині ХУІ століття, а в Америці прийняв-ся в 1960-их роках мистця-ми керамістами для творен-ня предметів неповторного

характеру. Тому що випа-лення в дуже високій тем-пературі, а відтак раптом охолоджується, потрібно вживати спеціальну підго-товану глину. Кінцевий вислі-д утворення ліній на поверхні скульптури є повним несподі-ваною Краси.

Твори на виставці перева-жно великого розміру, ба-гато з них прикрашені ліпни-м орнаментом або рельєфом і виконані ручно при помо-зі гончарського круга. Біль-шість творів закуплено і зіб-рано чимало додаткових замовлень.

Мисткиня вчилася в шко-лах Нью Йорку й Чикаго і є викладачем Іллінойського університету. Вона актив-на в українській громаді і дов-гі роки була директором Шко-ли українства в Чикаго. Бра-ла участь в багатьох мисте-цьких виставках, з них важ-ніші в останніх роках це: „Сучасна творчість Північ-ної і Південної Америки“ — Колорадо 1975; „Нові гор-зонті в мистецтві“ — Чикаго 1975; „Краса виставка гли-няних виробів Вествуд“ у Каліфорнії 1980 року.

Під сучасну пору Олекса-ндра (Лєся) Дяченко-Коч-ман є членом дирекції Коалі-ції Мистців Чикаго.

Р.В.

Анна Власенко-Бойцун

ТАСМАНИЯ — „ЯБЛУЧНИЙ ОСТРІВ“

(ІУ)

Теперішній Порт Артур має прекрасне положення, а про трагедію минулого розповідають кам'яні руїни, що виблискують на сонці серед зеленої трави й рівнонасаджених англійських дерев, де колись була алея.

У центрі Тасманського півострова розположені великі овочеві сади, також започатковані засланцями, де тепер їхні насадки живуть щасливим і вигідним життям, вирощуючи славіні тасманські яблука, запах яких розноситься по усім півострові.

Над вечір я повернулася до Гобарту і знову пробувала нав'язати розмову з українцями, телефонічні числа яких я дістала від п-ї Виницької в Мелборні, але мені пощастило зустрінути лише стареньку пані, від якої довідалася, що сьогодні у Сивік Сентер концерт, куди пішли її діти і внуки та її інші українські родини, і на який вона порадила мені піти. Це я і зробила, але серед численної публіки, під час перерви, я не почула української мови, а не знаючи нікого особисто, не могла нав'язати розмови.

У місті Гобарті й околиці живе понад 70 українських родин. Усі вони живуть достатньо, мають свої власні, давно сплечені хати, а деякі власні фарми, однаке в Гобарті ще не збудовано церкви і, мабуть, вже не побудують, бо молоде покоління слабо володіє українською мовою, про що я сама переконалася, довго розмовляючи з гарною молододо жінкою, яка працює у туристич-ному бюро. Тут уважають, що вона німецького походжен-ня, тому що ця жінка народилася у Німеччині.

Усе ж таки гобартські українці мають свою домівку, куплену в 1963 році, при головній вулиці в центрі українського поселення, де прохадять громадські зустрі-чі, і де мають приміщення молодечі організації, хор і

Найбільший Національний Парк у північнозахідній частині острова займає 126,000 гектарів гір з пересічною височиною 600 до 900 м. і верхами понад 1,500 метрів і двома озерами Дов і Клер. Мотористи можуть відвідувати цей парк із південної сторони, тобто біля озера Клер, або з півночі біля Кредел Монт, 1,560 метрів перепад між тими двома пунктами виносить 84 км. і потрібно прийняти п'ять-шість днів ходу для пересічного альпініста. Очевидно що найбільшу проблему в такому марші — становить перенесення їжі і потрібного устаткування. Тому небага-то туристів користає з цієї серії серед дикої природи, мандрівки. Краще їхати або східними або західними шляхами.

Останній відтинок дороги до Квінсленду проходить вузькою крутою дорогою у стіп гори Монт Овен. Квін-сленд — індустріальне місто, багате, але задимлене випарами з продукції міді, безмірні поклади якої відкрито ще в 1880 роках у стіп гори Монт Лєл, тому в ньому неспрjemно задержуватись. Далека дорога до знову промислового містечка Розбері, де продукують цинк, нецїкава. Я була щаслива, коли ми нарешті доїхали до індустріального й міжнародного порту Барні, положеного над протокою Басс і славного не лише величезною пристанню,але також водними спортами, де щорічно 1-го січня відбуваються спортивні змагання на привітанні Нового року. Звідсіля — понад північне побережжя Тасманського острова над протокою Басс, шляхом тієї ж самої назви, приїхала я акінці до Девонпорту. Тут того ж самого дня, увечері до краю втомлена з приємністю сіла на корабель, щоб вранці 9-го лютого повернутись до Мелборну, а наступного дня до сонячного Сіднею. Звідтіля мій шлях уже простелився до Каїми, що нагадує „український“ Вайлдуд серед гарячого літа.

Кінець

Вступайте в члени УНС

